

Öğretmenin Hazırlıkları
 Öğretmeler bu aşamada öğrencilerini değerlendirecek, öğrencilerin bireyselleştirilmiş eğitim programında daha önceden alınan amaçlardan hangilerini gerçekleştirdiğini belirlemiş ve elde ettiği veriler doğrultusunda toplantıda aileye sunulacak bilgileri yazılı ve görsel sunu halinde düzenlemişlerdir. Hazırlanan sunuların içerikleri şu şekildedir:

• Öğrencinin işlevde bulunma düzeyi: Sununun bu bölümünde öğrencinin, bir önceki bireyselleştirilmiş eğitim programı için yapılan değerlendirmeye sonucunda elde edilen gelişim ve disiplin alanlarında (föhsakım, psikomotor, bilişsel, akademik, sosyal, günlük yaşam becerileri vs.) yapılabildiklerini içeren veriler ve davranışsal değerlendirme sonucunda öğrencinin davranışları ile ilgili veriler ayrıntılı bir biçimde hazırlanmıştır.

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMLARINDAKİ İLERLEMELERİN AİLELERLE BİRLİKTE GÖZDEN GEÇİRİLMESİNİN AİLENİN BEP SÜRECİNE KATILIMINA ETKİSİ

Özel Eğt.Öğrt Seda DİNÇER, Özel Eğt.Öğrt. Erkan EROL, Özel Eğt.Öğrt Banu SAYGIN, Özel Eğt.Öğrt Meryem DEMİRTAŞ, Özel Eğt.Öğrt Neşe EKŞİ, Özel Eğt.Öğrt Ufuk ÇALIŞKAN, ÇGE Öğrt Ümmüğül EYN

TSK Sağlık Vakfı Güvercinlik Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi
 mail: guvercinlikozgegitim@yahoo.com

Eğitim, sadece okulda yürütölen bir süreç değildir. Eğitim, çocuk okula başlamadan çok önce, hatta doğumundan itibaren evde başlar. Bundan dolayı aileler, çocuklarının eğitiminde çok önemli yapıtlarıdır (Schulz,1987; Fox ve Binder, 1990). Aile, zihinsel engelli çocukların eğitiminde, normal çocukların eğitimlerinde olduğundan çok daha fazla önemlidir. Ancak aileler, ne yapacaklarını bilmediklerinden yada aşırı koruyucu davranışlarından, çocuklarının gelişimine yeterince katkıda bulunamamakta ve bu nedenle çocuklarının eğitimine yönelik bilgi ve beceriyi gereksinim duymaktadırlar (Alberto ve Troutman,1986; Vuran, 1997). Ailelerin, zihinsel engelli çocuğun içinde bulunduğu gelişimsel döneme göre gereksinimleri farklılaşmaktadır. Engelli çocukların toplumsal yaşama hazırlanmalarında anne-babaların eğitime katılmaları gereklilik haline gelmiştir. Zihinsel engelli çocuk bir kuruma başladıktan sonra da, ailelerin çocuğun eğitimine katılması aynı önemli taşmaktadırlar (Varol,1995; Cavkaytar,1999). Okulda kazanılan becerilerin ve davranışların genellenmesini, kalıcılığının sağlanabilmesi için, anne-babaların okulda yapılan öğretimi tamamlamayı rolünü üstlenmeleri gerekmektedir (Fox ve Binder,1990; Gültekin,1999).

Özel eğitime gereksinimi olan öğrencilerin anne ve babaları özel eğitim sürecine mutaka etkin bir şekilde katılmaları, Ebeveynler ve aileler, çocuklarına yönelik her türlü eğitimsel çocuğun bütünleyici unsurlarıdır. (Varol, 2005). Değerlendirmede eğitim konusunda alınacak kararlarda ve eğitim programının tüm boyutlarında onların üstlenmeleri gereken hayati görevler vardır. Uygulanan programların değerlendirilmesinde, anne baba; uzmanlara göre bildirimle bulunarak programın daha iyi bir hale getirilmesinde katkı yaparlar. Ayrıca derslik ortamı dışındaki çevrelerde öğrenci gelişimi ile ilgili verilerin toplanmasına yardımcı olurlar (J.A. Mc Loughlin, R.L.Lewis, Editor, A. Ataman, 2003).

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, kişinin gereksinimlerine göre yapılması gereken eylemleri ve alt basamaklarını nasıl ve kiminle yapılacağını gösteren bir akış planıdır. Eğitim programından hareketle, bireyselleştirilmiş eğitim programı, anne baba, özel eğitim öğretmenleri, okul yöneticileri ve diğer ilgili uzmanların oluşturduğu ekibin denetimli, bedensel, toplumsal, duyuşsal ve bilişsel alanlarda yapılabildiklerini dikkate alarak, yetersizliği olan kişinin yaşına göre göstermesi beklenen toplumsal normları gerçekleştirdiği, bedensel, toplumsal, duyuşsal ve bilişsel davranışları göstermesi için, gerekli ek eğitimsel yarıtları, ortamları ve görev alacak kişilerle ve çalışma sürelerinin gösterildiği planıdır.

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı var olan programı gerçekleştiren çocuğun gelişim düzeyini, çocuğun yapılabildikleri merkezli olduğundan çocuk merkezli olma kavramını çağırıştır. Çocuk merkezlilik, çocuğun farklılıklarını ve onların geliştirilmesini üzerine odaklanmayı gerektirir. Çocuğun yapılabildikleri merkezli olma, çocuğun farklılıklarını olduğu kadar, benzerliklerini de dikkate alarak, toplumun normlarını gerçekleştirdiği davranışları doğrultusunda, çocuğun yapılabildikleri ve öğrenme etlilerini göre programı yapıtlama ve geliştirmedir. Bu nedenle, çocuğun farklılıklarını geliştirmekten çok, toplumsal normlara uygun davranış geliştirmeyi vurgular. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı geliştirmeye, çocuk merkezli olmakla, çocuğun yapılabildikleri merkezli olmamayı gerektirir. Toplumsal normları gerçekleştirdiği davranışları dikkate alınarak çocuğun yapılabildiklerine göre var olan programı yapıtlar. (ÖZÜYREK, 2006)

Anne ve Babayı öğretimi sürecine dahil etmek için gayret gösterilmesinin pek çok nedeni vardır. Ebeveynler, uzmanların pek bilgi sahibi olmadığı öğrencinin geçmişteki ve şimdiki koşulları ayrıntılı bir şekilde bilirler. Bunun yanı sıra özel eğitim programının hem öncesi hem de sonrasında öğrencinin performansına ilişkin bilgileri elde edilmesine yardımcı olabilirler. Öğretimi sürecinde hayati öneme sahip alanlar konusunda bilgilendirildikleri takdirde programa verecekleri destek çok daha olumlu olabilir.

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI NEDEN GELİŞTİRİLMİŞ?

Yazılı hale getirilmiş olan, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı yetersizliği olan çocukların öğretimine neden başlıyor, sırasıyla nelerin öğretilmesi ve nasıl öğretilmesi ilişkin bir dizi eğitimsel karar yönlendirir. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının bölümlerinden biri olan eğitimsel ölçümlemeyle, öğrencinin yapılabildiklerini düzeyi belirlenir. Öğrencinin yapılabildikleri, öğretimi amaçlarından yıllık amaçlara, öğretimsel yapıtlamalardan yerleştirilmeye, programın hazırlanmasından hizmetlere, araç – gereçlere ve sorumlu kişilerin kimler olacağına rehberlik eder. Eğitimsel ölçümleme sonucu öğrencinin yapılabildiklerine dayalı geliştirilen Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, çocuğu hizmet verenlerin kendi aralarındaki iletişimini de kolaylaştırır. Ayrıca, çocuğun eğitim gereksinimleri ve ilerlemelerine ilişkin anne – babayı bilgilendirmek için de Bireyselleştirilmiş Eğitim Programından yararlanılır. (M. ÖZÜYREK, 2006)

Ailelerin öğrenciyi uygulanan program, programın güçlü ve zayıf yönleri ve programın daha etkili hale getirilmesini konusunda hem bilgilendirilmesini hem de katkıda bulunmalarının sağlanması amaçlı ailelerle ilerleme toplantılarının yapılması gereklidir. İlerleme toplantıları, öğrencinin okulda gösterdiği ilerlemeleri ilgili uygun bilginin ailelere doğrudan iletmesini sağlamaktadır. Milli eğitim bakanlığı özel eğitim hizmetleri yönetmeliğine göre öğretmen; yetersizlikten etkilenmiş çocuğun ailesinin çocuğun gelişim sürecine aktif katılımı sağlamak amacıyla ailelerle işbirliği yapmakla yükümlüdür. Bu katılım sağlamak ilerleme toplantılarının yapılmasıyla olanaklı olabilir. İlerleme toplantıları, aynı zamanda, öğrencinin bireyselleştirilmiş eğitim programındaki (BEP) amaçların değerlendirilmesine de olanak tanınmaktadır. (Varol, 2005).

ÇALIŞMANNIN AMACI

YANI	ÇOCUK YAŞINI
1	12
2	10
3	8
4	7
5	6
6	5
7	4
8	3
9	2
10	1

Tablo1

Bu çalışma özel eğitim okullarında eğitime devam eden öğrencilerin aileleriyle yapılan İlerleme Toplantılarının, bireyselleştirilmiş eğitim programlarının oluşturulması, uygulanması ve yenilenmesi süreçlerine daha aktif katılımı üzerinde etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya, T.S.K. Gülhane Sağlık Vakfı Güvercinlik Özel Eğitim Merkezinde eğitim almakta olan 57 öğrencinin anne ve babaları katılmıştır. Katılan ailelerin çocuklarını yetersizlikten etkilenen durumları ve yaşları Tablo1-Tablo 2'de belirtilmiştir.

YANI	ÇOCUK YAŞINI
1	12
2	10
3	8
4	7
5	6
6	5
7	4
8	3
9	2
10	1
11	2
12	1
13	2
14	3
15	4
16	5
17	6
18	7

Tablo2

ÇALIŞMA

- Toplantıya hazırlık
 - o Ailenin hazırlıkları
 - o Öğretmenin hazırlıkları
- Toplantının gerçekleştirilmesi
- Toplantı sonunda ailelerin toplantı hakkındaki görüşlerini alması amaçlanmıştır.

Toplantıya Hazırlık

Ailenin Hazırlıkları

Coleman ve Simpson (1974), ebeveynlerin en çok postlaya gönderilen ve bütün bir yılın ilerleme toplantılarında listesi içeren toplantı bildirimlerine yanıt verdiklerini belirtmektedirler. Bu araştırmacılar, ayrıca, ebeveynler geleneği olarak sağlandığında, toplantılara katılımı artırma amaçlı bildirilmektedirler. Ebeveynlerin yıl içindeki ilerleme toplantılarına katılımı sağlamak için toplantılarına listesi yapıtlanmadan önce, öğrencinin ebeveynlerinden, toplantılara en rahatlıkla katılabilecekleri gün ve saat dillerini konuşarak bilgi alınarak toplantı listesi hazırlama yoluna gidilmektedir. Daha sonra da her bir ilerleme toplantısında önce, toplantının zamanı, yeri, süresi, toplantıda tartışılacak başlıklar içeren bir mektup gönderilmektedir. (Varol, 2005).

Bundan hareket ederek ailelere, yapılacak toplantının yeri, zamanı, toplantıda bulunacak bireyler, toplantının amacı, içeriği ve ailelerin toplantıya katılmadan önce hazırlanması gerekenler hakkında bilgi veren bir bilgilendirme notu gönderilmektedir. Bu şekilde ailelerin toplantıya hazır bir şekilde katılımı ve bu katılımın daha aktif hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Toplantının Gerçekleştirilmesi

İlerleme toplantıları, okulun toplantı salonunda, öğrencinin anne ve babasının, bireysel eğitim sınıfı öğretmenini, gerekli durumlarda, kaynaştırma birimi sorumlusu öğretmen, davranışsal eğitim sorumlusu öğretmen, okul eğitim koordinatörü ve müdürünün katılımıyla gerçekleştirilmektedir. Toplantılar 45-120 dakika süresince gerçekleştirilmektedir. Bu toplantılarda uygulanan program aşağıdaki gibidir:

- Toplantının amacının açıklanması,
- Hazırlanan yazılı, görsel ve sözlü sunuların sunulması,
- Portfolyo dosyalarının incelenmesi,
- Ailenin sunuya ilgili sorularının alınması ve cevaplanması,
- Yeni dönem için öngörölen bireyselleştirilmiş eğitim programının sunulması ve ailenin öngörölen bu program hakkında düşünce ve katılmalarının alınması.

İlerleme toplantısı yapan öğretmen, toplantı süresince hızlı bir atmosfer yaratarak, olumlu yönlendirme yaparak, ebeveyni dinleyerek ve birlikte çalışma konusunda istekli olduğunı göstererek, ebeveynlerle işbirliğine dayalı kalıcı bir ilişki oluşturabilmektedir. Toplantının başında, toplantının amacının ebeveynlerle birlikte gözden geçirilmesi ve toplantıya katılan kişilerin rollerinin açık hale getirilmesi gereklidir (Varol, 2005).

SONUÇ

Çalışmaya bakılmaksızın istendiğinde, anne-babalar, böyle bir çalışmaya katıldıkları için memnun olduklarını, rutin aralıklarla çalışmanın devamını istediklerini belirtmişlerdir. Anne-babalar yapılan ilerleme toplantılarında çocuklarıyla evde neler yapılabilecekleri konusunda yeterli kadar bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir.

Ayrıca anne-babaların neyi, ne zaman ve nasıl öğreteklerini öğrendiklerini; çocuklarıyla nasıl çalışacakları hususunda daha bilgili olduklarını; daha önceleri çocuklarıyla bir şeyler yapamadıkları için kararsız olduklarını, ancak, bu çalışmadan sonra çocukların pek çok şeyi yapabileceklerine inandıklarını ifade etmişlerdir.

TARTIŞMA

Türkiye'de anne-babalar uzun yıllar çocuklarının eğitiminin dışında kalmıştır. Okul öncesi ve ilkökul programlarında, okul aile işbirliğini önemli olduğu, ailenin de çocuğun eğitimine katkıda bulunabileceği vurgulanmıştır (MEB, 1991a; 1991b; 1991c). Aileler sadece yapılan veli toplantıları ile çocuklarının okuldaki genel durumlarını hakkında bilgilendirilmişlerdir. Önceki yaşal düzenlemelerle kıyaslandığında, ilk olarak 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de aile eğitimine daha fazla yer verildiği görölmektedir. Bu durum, aileye yönelik eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılması için önemli bir gelişmedir. Ancak, gerek yönetime gerekse eğitim programlarında anne-baba katılımının nasıl sağlanacağı, anne-babalara kimler tarafından, ne tür hizmetlerin verilceğine açıklağı getirilmemiştir.

Kaynaklar:

Varol, N.(2005). "Aile Eğitimi". Kök Yayıncılık, Ankara
 Özüyrek, M.(2004)."Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı". Kök Yayıncılık, Ankara

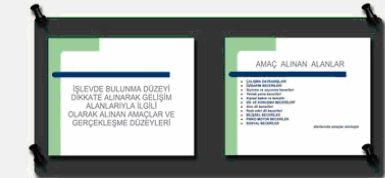
Schulz,1987; Fox ve Binder, 1990.

Alberto ve Troutman,1986; Vuran, 1997.

Varol,1995; Cavkaytar,1999.

Fox ve Binder,1990; Gültekin,1999

J.A. Mc Loughlin, R.B.Lewis, Editor, A. Ataman, 2003

• Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı: Sununun bu bölümünde öğrenci için hem akademik, disiplin ve gelişim alanlarında hem de davranışsal alanda gerçekleştirilmesi planlanan amaçlar doğrultusunda hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programı ve içeriği hazırlanmıştır.

• Uygulanan program sonunda gerçekleştirilen ve gerçekleştirilemeyen amaçlar: Sununun bu aşamasında öğrenci için, hem akademik, disiplin ve gelişim alanlarında hem de davranışsal alanda alınan amaçlardan hangilerinin gerçekleştirildiği ve hangilerinin gerçekleştirilemediği, gerçekleştirilemeyen amaçların gerçekleştirilmeme nedenleri yazılı, sözlü ve görsel sunular olarak hazırlanmıştır. Bu aşamada çeşitli araçlar kullanarak sunu desteklenmiştir. Bu araçlar şunlardır:

o Kamera görüntüleri: Öğrencinin tüm alanlarda gerçekleştirdiği amaçlar, öğrencinin amaçtaki becerileri gerçekleştirdiğini gösteren kamera kayıtları ile desteklenmiştir.

o Portfolyo Değerlendirmesi: Ailelerle paylaşmak üzere portfolyo dosyaları hazırlanarak, sunu desteklenmiştir.

• Yeni dönem için öngörölen bireyselleştirilmiş eğitim programının sunumu: Sununun bu aşamasında öğretmen, ailelerle paylaşmak ve ailenin görüş ve katkılarına almak için, yapıtlı değerlendirmeler sonucunda hazırladığı bireyselleştirilmiş eğitim programını yazılı ve sözlü sunu halinde hazırlanmıştır.

